

Beslisnota

Datum 23 maart 2022

Openbaar (embargo tot de dag nadat omwonenden zijn geïnformeerd)

Onderwerp Opvang vluchtelingen Oekraïne
Versienummer 3

Portefeuillehouder D. de Jong
Informant D.G. Pruijm
Afdeling PPP
Telefoon 06 21 56 03 51
Email I.Pruim@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 1.1.2.Samenkracht
Begroting wijzigen n.v.t.
Dekking ten laste van n.v.t.

Parafering datumparaaf
Afdelingshoofd

Portefeuillehouder
D. de Jong

Raad

- ☒ Informatienota voor de raad
- ☐ Opinienota voor de raad
- ☐ Beslisnota voor de raad
- ☐ n.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1 - Overzichtstekening

Bijlage 2 - Raadsinformatienota met twee bijlagen (raadsbrieven Veiligheidsregio IJsselland)

Ontwerp besluit

Het college besluit:

- 1 In te stemmen met het realiseren van 350 tijdelijke opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne in twee kantoorpanden aan de Dokter van Deenweg in het gebied Oosterenk voor een periode van een half jaar, met verlengingsmogelijkheid tot maximaal twee jaar;
- 2 Een begeleidingscommissie in te stellen voor de twee opvanglocaties in het gebied Oosterenk;
- 3 In te stemmen met het aanbieden van bijgevoegde informatienota aan de raad.

Datum 23 maart 2022

Inleiding

Op 11 maart 2022 bent u geïnformeerd over de opdracht aan de Veiligheidsregio's om per regio minimaal 1000 Oekraïense vluchtelingen op te vangen binnen twee weken met additioneel nog eens 1000 vluchtelingen in verband met de oorlog die momenteel gaande is in Oekraïne.

De voorzitter van de Veiligheidsregio IJsselland informeert de gemeenteraden met raadsbrieven over de stand van zaken c.q. uitvoering van de opdracht. In de raadsbrief van 5 maart is de regionale opdracht als volgt samengevat:

- Gemeenten blijven zelf verantwoordelijk voor de opvang, de Veiligheidsregio heeft tot taak te coördineren, af te stemmen en te faciliteren
- Per regio minimaal 1000 Oekraïense vluchtelingen binnen twee weken
 - volledig realiseren van locaties, het inrichten van locaties en de daadwerkelijke zelfstandige exploitatie
 - binnen vijf dagen eerste beeld opleveren
 - looptijd zes maanden tot twee jaar
- Per regio plannen om vervolgens 1000 additionele Oekraïense vluchtelingen op te vangen;
 - Volledig realiseren van locaties, het inrichten van locaties en de daadwerkelijke zelfstandige exploitatie.

In het kader van deze opdracht heeft u ingestemd met het realiseren van 25 tijdelijke opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne bij Berkumstede aan de Kerkweg (onderdeel van Driezorg) en 60 tijdelijke opvangplekken in het Dominicanenklooster aan de Assendorperstraat. In deze opvanglocaties worden inmiddels 85 vluchtelingen opgevangen. Daarnaast worden vluchtelingen uit Oekraïne op dit moment opgevangen in ca. 50 (gast)gezinnen in Zwolle.

In het eerdere voorstel is aangegeven dat we op zoek zijn naar meer plekken en grootschaliger locaties die op korte termijn beschikbaar komen en gereed gemaakt kunnen worden voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. De focus vanuit de Veiligheidsregio IJsselland ligt op kwalitatief goede locaties met een langdurig karakter (tenminste 6 maanden) met een schil van zorg erom heen om een zekere rust en veiligheid te bieden. Het heeft de voorkeur dat zoveel mogelijk wordt ingezet op locaties voor een lange duur (dus niet enkele weken) om (veelvuldig) verhuizen en een ingewikkeld logistiek proces te voorkomen. Op deze manier kunnen kinderen in de leerplichtige leeftijd ook (zoveel mogelijk) op dezelfde schoollocatie onderwijs krijgen.

De veiligheidsregio's zijn ook gevraagd om bij de zoektocht naar opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne ook rekening te houden met de opvang van asielzoekers door het COA.

Met het oog op de huidige ontwikkeling van de oorlog in Oekraïne en een aantal van 3,5 miljoen vluchtelingen uit Oekraïne worden landelijk inmiddels voorbereidingen getroffen voor een volgende fase met een landelijk programma voor het realiseren van meer en grootschalige opvang. De verantwoordelijkheid voor het voorbereiden en realiseren van deze opvang ligt bij de rijksoverheid.

Opvanglocaties in het gebied Oosterenk

In het kader van de regionale opdracht zijn gesprekken gestart voor het realiseren van meer en grootschalige opvang van vluchtelingen in twee leegstaande kantoorgebouwen op Oosterenk en in de omgeving van de IJsselhallen. Met het oog op de aspecten betaalbaarheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid stellen wij voor om opvanglocaties te realiseren in het gebied Oosterenk aan de Dokter van Deenweg 38, respectievelijk Dokter van Deenweg 84, waarmee op korte termijn wordt voorzien in

Datum 23 maart 2022

350 opvangplekken in twee kantoorgebouwen (Ruysdael en Kantoorvilla) voor een periode van een half jaar met mogelijkheid voor verlenging tot maximaal twee jaar. De gebouwen kunnen naar verwachting begin april in gebruik worden genomen.

Dominicanenklooster en Berkumstede (onderdeel van Driezorg)

De opvanglocatie in het Dominicanenklooster is op 24 maart in gebruik genomen en de opvanglocatie bij Berkumstede op 25 maart. 85 vluchtelingen die tijdelijk verbleven in Summer Camp Heino zijn overgebracht naar de opvanglocaties in Zwolle. In het Dominicanenklooster worden zo mogelijk vooral kwetsbare vluchtelingen opgevangen. In de Berkumstede kan het aantal opvangplekken van 25 indien nodig tijdelijk worden opgeschaald naar 50. Voor beide opvanglocaties geldt dat het gebruik past binnen het geldende bestemmingsplan.

Beoogd effect

Met de opvangplekken dragen we bij aan de opdracht aan de Veiligheidsregio IJsselland om op korte termijn opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne te realiseren. Met het beschikbaar stellen van een totaal van 435 tot 460 opvangplekken in Zwolle, aansluitend aan de 900 opvangplekken die tot eind maart/begin april beschikbaar zijn op Summer Camp Heino, levert de gemeente Zwolle een wezenlijke bijdrage aan de regionale opdracht voor het snel realiseren van 1000 opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne in onze regio. Gelet op de schaal van de opvang in het gebied Oosterenk is er extra aandacht voor de leefbaarheid in en rondom de opvanglocaties om eventuele overlast te voorkomen. Met het oog op de opvang van kinderen worden aanvullende voorzieningen ingericht.

Argumenten

- De opvanglocaties zijn met van een quick scan op hoofdlijnen beoordeeld aan de hand van de 7 B's: buurt, betaalbaarheid, bespreekbaarheid, bereikbaarheid, bruikbaarheid, beheersbaarheid en beschikbaarheid. Daarbij zijn de locaties beoordeeld op milieuaspecten en mobiliteit.
- De beoogde kantoorpanden op Oosterenk scoren neutraal tot goed op milieuaspecten als geluid en externe veiligheid. De gebouwen zijn eenvoudig en tegen relatief lage kosten aan te passen voor tijdelijke opvangplekken. De bereikbaarheid van Oosterenk is goed, met onder andere uitstekende bestaande OV-verbindingen.
- Het realiseren van opvangplekken op een parkeerterrein in de omgeving van de IJsselhallen scoort vanwege de ligging naast de A28 slecht op geluid en externe veiligheid. Met name geluid heeft een negatief effect op de verblijfskwaliteit naarmate de opvang langer duurt. Daarnaast scoort de locatie slecht op betaalbaarheid.
- Op dit moment wordt in Zwolle in ca. 50 gastgezinnen opvang geboden aan vluchtelingen uit Oekraïne. Deze opvang heeft een kortdurend karakter (voor een aantal maanden). Het is belangrijk om erkende opvangplekken in onze stad beschikbaar te hebben voor een langere periode (tenminste zes maanden).
- De Handreiking Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO) die is opgesteld voor gemeentelijke opvanglocaties geeft aan welke ruimten in een opvanglocatie aanwezig moeten zijn als het gaat om opvanglocaties met een verblijfsduur van minimaal 6 maanden. De gebouwen zijn voorzien van afsluitbare slaapruiden met voldoende privacy, gemeenschappelijke leefruimten voor recreatie en gezamenlijke maaltijden, voorzien van meubilair en tv. Daarnaast worden keukens geplaatst waar kan worden gekookt. Het gebouw is voorzien van wifi, er zijn voldoende oplaadpunten voor mobiele telefoons, toiletten, douches en overige gemeenschappelijke voorzieningen.

Datum 23 maart 2022

- Met de eigenaren van de kantoorgebouwen zijn afspraken gemaakt over het tijdelijke gebruik van de gebouwen voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. De kosten voor bouwkundige aanpassingen en het inrichten van de gebouwen worden vergoed. Vanaf het moment dat de gebouwen in gebruik worden genomen voor opvang krijgen de eigenaren een vergoeding per dag per slaapplek. De afspraken worden vastgelegd in een huurcontract. Hierin worden ook afspraken gemaakt over zaken als beveiliging, schoonmaak, afval en verzekeringen.
- Op basis van het aantal beschikbare opvangplekken in het gebied Oosterenk wordt rekening gehouden met een aantal van ca. 100 kinderen dat onderwijs gaat volgen. Binnen Oosterenk zijn door gebouw- en grondeigenaren verschillende mogelijkheden voor voorzieningen voor kinderen (onderwijs, kinderopvang, speelplekken) aangereikt op Oosterenk. De voorbereiding voor het kunnen realiseren van deze voorzieningen is in gang gezet. Voor de personele invulling en inrichting van de onderwijsruimten slaan de Zwolse schoolbesturen de handen ineen.
- Conform de communicatierichtlijnen “Welkom in mijn wijk” wordt een begeleidingscommissie ingesteld om samen met de omgeving de vinger aan de pols te houden met betrekking tot de leefbaarheid en veiligheid in en rondom de opvanglocaties en om eventuele overlast in de omgeving te voorkomen. De begeleidingscommissie bestaat uit vertegenwoordigers van direct omwonenden van de opvanglocaties, ondernemers en instellingen uit het gebied Oosterenk en bewoners en ondernemers uit Wipstrik en Berkum-Veldhoek. Wipstrik is de naastgelegen woonwijk en de belangrijkste (loop)route naar wijkvoorzieningen en de binnenstad. De begeleidingscommissie wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter.

Risico's

De huidige situatie rondom de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne gaat gepaard met veel onzekerheid en risico's. Hieronder worden wezenlijke risico's benoemd:

- Hoewel er draagvlak lijkt te zijn voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne vraagt hun komst om zorgvuldig handelen. Het instellen van een begeleidingscommissie draagt bij aan een continue dialoog met de omgeving van de opvanglocaties over de leefbaarheid in het gebied en het voorkomen van overlast.
- Het gebruik voor de opvang van vluchtelingen op Oosterenk past niet in het geldende bestemmingsplan. Er zijn geen stedenbouwkundige bezwaren tegen het realiseren van de opvanglocaties met het oog op het spoedeisende en tijdelijke karakter.
- Conform de Handreiking GOO worden de locaties met spoed gerealiseerd en in gebruik genomen. Voor legalisatie wordt een omgevingsvergunning met verzoek om tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan ingediend. Tegen deze omgevingsvergunning staan rechtsmiddelen open.
- De opdracht aan de Veiligheidsregio wordt aangemerkt als een zaak met dwingende spoed in het kader van de Aanbestedingswet. Er zijn rechtmatigheidsrisico's dat mogelijk niet wordt voldaan aan het eigen inkoopbeleid dan wel aan de Europese aanbestedingsregels.
- De voorzieningen op de opvanglocaties dienen te voldoen aan de normen en richtlijnen uit de handreiking GOO. Vanwege de snelheid waarmee de gebouwen worden klaargemaakt voor gebruik kan het zijn dat er achteraf nog enkele aanpassingen nodig zijn. Voordat een locatie in gebruik wordt genomen voor opvang is gecontroleerd op brandveiligheid.
- Het risico bestaat dat btw mogelijk niet kan worden gecompenseerd via het btw-compensatiefonds.

Datum 23 maart 2022

Financiën

Voor het realiseren van 460 opvangplekken op de verschillende opvanglocaties in Zwolle wordt op dit moment gewerkt met een concept-begroting. Gemaakte kosten worden nu door ons voorgefinancierd en door het Rijk vergoed.

In de ministerraad van vrijdag 18 maart is door het kabinet besloten tot een hybride financieringssysteem. Daarbij is vastgesteld dat het vertrekpunt van de financiering is: normkosten waar mogelijk, feitelijke kosten waar nodig. Uitgangspunt daarbij is dat het kabinet van rijkswege de kosten die gemaakt zullen worden door gemeenten zal vergoeden en dat gemeenten er financieel niet op achteruit mogen gaan.

De beslisnota voor de raad voor het vaststellen van de concept-begroting volgt zo spoedig mogelijk in afwachting van de ministeriële regeling over de hoogte van de (norm)vergoedingen die gemeenten voor de gemaakte kosten ontvangen. De begroting in deze nota is daarom nu nog in concept. Afhankelijk van het moment van publicatie van de ministeriële regeling streven we er naar om de concept-begroting in de besluitvormende raad van 19 april a.s. ter vaststelling aan de raad aan te beelden.

De concept-begroting is gebaseerd op de 460 opvangplekken waarover tot nu door het college een besluit is genomen voor een periode van 6 maanden. De kans is groot dat de opvang langer duurt. Elke maand langer opvang (uitgaande van de nu bekende getallen) kost € 700.000. Wij zijn regionaal nog op zoek naar meer opvangplekken. Daarvoor kunnen we nu nog geen inschatting maken qua kosten. Maar elke extra plek die we realiseren gaat geld kosten en leidt tot een aanpassing van de begroting.

Er zijn ook nog bijkomende kosten die niet in deze concept-begroting zijn opgenomen omdat hier nog onvoldoende zicht op is of nog niet bekend in hoeverre er sprake is van extra kosten en of deze kosten voor rekening van de gemeente komen. Het betreft o.a. kosten van Wmo- en Jeugdzorg (waaronder daginvulling), extra beveiligingskosten, peuter- en kinderopvang, speelterreinen, onderwijs, extra kosten van vluchtelingenwerk en van andere vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties.

De begroting voor de opvang zal steeds opnieuw worden geactualiseerd bij een uitbreiding van het aantal plekken of wanneer er meer zicht is op de bijkomende kosten. De begroting zal vervolgens periodiek aan de raad worden voorgelegd ter besluitvorming waarbij steeds de totale begroting wordt gepresenteerd zodat de laatste vastgestelde begroting altijd het meest actuele totaalbeeld weergeeft.

De concept-begroting is voor een periode van zes maanden omdat de Veiligheidsregio's door het Rijk zijn gevraagd rekening te houden met een duur van de opvang van ten minste zes maanden. Alle bedragen zijn exclusief btw. De concept-begroting is deels gebaseerd op normbedragen en deels op de werkelijke verplichtingen die al zijn aangegaan of bekend zijn.

<i>Conceptbegroting opvangplekken Oekraïne d.d. 23 maart 2022</i>	
Huren, bouwkundige aanpassingen en inrichting	€ 1.400.000
Locatiebeheer, coördinatie en gebruikerskosten	€ 1.100.000
Leefgeld	€ 1.150.000
Onvoorzien 15%	€ 547.500
Totaal	€ 4.197.500

Datum 23 maart 2022

Prijs per opvangplek per nacht	€ 49,86
--------------------------------	---------

Leefgeld

Op 21 maart jl. werd de hoogte bekend van de verstrekken toelage voor voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven (leefgeld) aan vluchtelingen uit Oekraïne. De hoogte van de toelage bedraagt circa 60 euro per week per persoon. Het gaat hierbij om de toelage voor zowel volwassenen als minderjarigen. Voor vluchtelingen uit Oekraïne die worden opgevangen in de particuliere opvang geldt een aanvullende verstrekking. Met dit bedrag kan de vluchteling bijvoorbeeld kosten voor het openbaar vervoer betalen, activiteiten buitenshuis (zoals familie/vriendenbezoek, het doen van sport etc.), maar kan deze ook (vrijwillig) bijdragen aan de kosten van het gastgezin. Over dit laatste kunnen de vluchtelingen en het gastgezin gezamenlijk afspraken maken. De aanvullende verstrekking in de particuliere opvang bedraagt € 75,- per persoon per week. Als meer dan één vluchteling wordt opgevangen door een gastgezin bedraagt dit bedrag voor de tweede vluchteling € 25,- per week en voor de derde en vierde € 12,50 per week. De aanvullende verstrekking voor een gezin c.q. groep dat samen bij één gasthuishouden verblijft is nooit hoger dan € 125,-. Gemeenten hebben enige beleidsvrijheid in de wijze van het uitkeren en administreren van het leefgeld. Wij zullen indien nodig het leefgeld verstrekken in contanten, maar bij voorkeur - zo gauw deze voldoende beschikbaar zijn - via prepaid pinpassen of via een bankrekening (als deze beschikbaar is).

Communicatie

Op www.zwolle.nl/oekraïne is actuele informatie en een lijst met veel gestelde vragen en antwoorden te vinden over alles rond de opvang en het verblijf van vluchtelingen uit Oekraïne. Omwonenden en omliggende bedrijven en instellingen in het gebied Oosterenk en in de buurt Wipstrik en Berkum-Veldhoek worden per brief geïnformeerd over de tijdelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Er worden twee inloopbijeenkomsten georganiseerd om vragen te beantwoorden en in gesprek te gaan over wat de komst van de vluchtelingen voor de omgeving betekent.

Vervolg

Het is op dit moment erg onzeker hoe lang de oorlog in Oekraïne gaat duren, hoeveel vluchtelingen er nog naar Nederland zullen komen en wat dit betekent voor het realiseren van extra opvangplekken op de langere termijn. Hiervoor worden in overleg met de Veiligheidsregio IJsselland scenario's uitgewerkt. In dit kader wordt op dit moment onderzocht of 320 extra opvangplekken kunnen worden gerealiseerd (80 woonunits) op een nader te bepalen locatie. In Zwolle lijkt het gebied Oosterenk hiervoor op dit moment de meest kansrijke locatie.

Openbaarheid

Dit voorstel is na het verstrijken van het embargo om omwonenden te informeren openbaar.